

УДК 336:[332.122:338]

Шалигіна І.В.

к.е.н., доцент кафедри фінансів, банківської справи
та страхування

Сумського національного аграрного університету

Shalyhina Iryna

Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Associate
Professor of the Department of Finance, banking and insurance

Sumy National Agrarian University

Лук'яненко Т.І.

магістр зі спеціальності

«Фінанси, банківська справа та страхування»

Сумського національного аграрного університету

Lukyanenko Tatiana

Master's degree in specialty

Finance, Banking and Insurance

Sumy National Agrarian University

**ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОГО ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА
УПРАВЛІННЯ В ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ
ESTIMATION OF EFFECTIVE FINANCIAL MAINTENANCE AND
MANAGEMENT IN THE TERRITORIAL COMMUNITY**

У статті визначено сутність та значення фінансової децентралізації в Україні. Саме зараз найважливішим є вирішення низки актуальних питань, що пов'язані з подальшою реалізацією процесу євроінтеграції через значний розвиток місцевої та регіональної децентралізації. Сформована та затверджена нова законодавча база стала основою для реформування місцевого самоврядування і тим самим активізувала більш швидший процес об'єднання громад в територіальні. Розглянуто роль реформування місцевого самоврядування і створення спроможних об'єднаних територіальних громад

в Сумському регіоні. Одним із важливих інструментів фінансового забезпечення громад крім власних доходів є додаткове бюджетне фінансування через бюджетні трансферти, зокрема субвенцію на покращання інфраструктури. Тому в статті було проаналізовано отримання ОТГ Сумщини саме цього трансферту. Надано оцінку формування фінансових ресурсів Нижньосироватської ОТГ, а за результатами дослідження були визначені напрямки подальшого її розвитку, фінансового забезпечення та перспективи залучення додаткових фінансових ресурсів.

Ключові слова: фінансова децентралізація, бюджетна субвенція, бюджет громади, фінансове управління, фінансове забезпечення, органи місцевого самоврядування.

В статье определена сущность и значение финансовой децентрализации в Украине. Именно сейчас самым важным является решение ряда актуальных вопросов, связанных с дальнейшей реализацией процесса евроинтеграции через развитие местной и региональной децентрализации. Сформированная и утвержденная новая законодательная база стала основой для реформирования местного самоуправления и тем самым активизировала более быстрый процесс объединения общин в территориальные. Рассмотрены роль реформирования местного самоуправления и создание финансово устойчивых объединенных территориальных общин в Сумском регионе. Одним из важных инструментов финансового обеспечения общин кроме собственных доходов является дополнительное бюджетное финансирование через бюджетные трансферты, в том числе субвенции на улучшение их инфраструктуры. Поэтому в статье были проанализированы суммы полученные в ОТГ Сумщины именно этого трансферта. Дана оценка формирования финансовых ресурсов Нижнесыроватской ОТГ, а по результатам исследования были определены направления дальнейшего ее развития, финансового обеспечения и перспективы привлечения дополнительных финансовых ресурсов.

Ключевые слова: финансовая децентрализация, бюджетная субвенция, бюджет общины, финансовое управление, финансовое обеспечение, органы местного самоуправления.

In article the essence and value of financial decentralization in Ukraine is defined. Right now the most important is the decision of some the pressing questions connected with the further realization of process of euro integration through development of local and regional decentralization. The generated and confirmed new legislative base became a basis for local government reforming and by that made active faster process of association of communities in the territorial. The important role in the given processes plays local government reforming according to substantive provisions of the European charter of local government. Therefore increase of efficiency of financial maintenance and management of development in certain territory is actual at the present stage of development of the state as a whole and regions in particular. The role of reforming of local government and creation of financially steady incorporated territorial communities in the Sumy region are considered. One of the important tools of financial maintenance of communities except own incomes is additional budgetary financing through budgetary transfers, including subventions on improvement of their infrastructure. The local budget - the most numerous a link of budgetary system of Ukraine which, accordingly, is its base, plays the important role in redistribution of an internal total product, financing of public services, first of all a social orientation, make direct impact on satisfaction of various requirements of the population. Local budgets including budgets ITC are independent and do not join in structure of the State budget of Ukraine, and also in other local budgets. Therefore in article the sums received in incorporated territorial communities of Sumy region this transfer have been analysed. The estimation of formation of financial resources Nizhnesyrovatska ITC is given, and by results of research directions of its further development, improvement of quality of a life and work through effective uses as available financial resources and search of investment resources for development of more profitable business of a community, financial

maintenance and prospect of attraction of additional financial resources have been defined.

Key words: Financial decentralization, budgetary subvention, the community budget, finance administration, financial maintenance, local governments.

Постановка проблеми. Сьогодні найбільш важливим для України є спрямування усіх своїх зусиль щодо процесу реалізації обраного євроінтеграційного курсу саме з питань розвитку місцевої та регіональної децентралізації [3, с. 219]. Основний результат його діяльності полягає у досягненні ефективного розподілу всіх повноважень між самими органами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади різних рівнів.

Реалізація відповідної реформи в країні вже давно розпочата, а в основу покладено наступні програми розвитку: Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади, Програма діяльності Уряду України, «Стратегія – 2020», розроблена та запропонована Президентом України, а також інші плани щодо проведення інших реформ. Формування та затвердження законодавчої основи реформування місцевого самоврядування стало поштовхом саме для активізації процесу об'єднання громад в територіальні, формування з них найбільш оптимальних, удосконалення механізмів та інструментів формування нової системи місцевого самоврядування [3, с. 106].

Подальша демократизація суспільства та децентралізація влади на засадах субсидіарності були і є найголовнішими пріоритетами розвитку України. Важливу роль в цьому має ефективність реформування місцевих органів самоврядування відповідно до основних положень Європейської хартії місцевого самоврядування. Тому підвищення ефективності фінансового забезпечення та управління розвитком на певній території є актуальним на сучасному етапі розвитку держави в цілому та регіонів зокрема.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Опрацьовані наукові джерела інформації дали можливість визначити, що процесами фінансової децентралізації та її значенням для економічного зростання всієї України в цілому та громад зокрема, займалися наступні вітчизняні дослідники: Слобожан Ю.І., Ганущак Б.М., Данилишин Ю.В., Пасічник М., Власюк І. З., Сторонянська, Л. Д., Янюк Н та інші. Також нами було визначено, що питаннями фінансового забезпечення місцевих бюджетів, зокрема об'єднаних територіальних громад, займалися такі науковці як: Васильєва Н. В., Гринчук Н. М., Дерун Т. М. та інші. Тому в результаті нами також було з'ясовано і те, що поки всі зазначені питання є достатньо актуальними в умовах сьогодення, а деякі питання у реформуванні фінансового забезпечення місцевого самоврядування поки що не повністю досліджені.

Формулювання цілей дослідження. Метою даного дослідження є оцінка фінансового забезпечення та управління вже функціонуючих об'єднаних територіальних громад Сумського регіону, зокрема Нижньосироватської ОТГ та визначення напрямів її подальшого розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. В Україні нова бюджетна модель була запроваджена у 2015 році, що була спрямована на забезпечення фінансової децентралізації, а саме: збільшення обсягу фінансових ресурсів у розпорядженні органів місцевого самоврядування і формування фінансово-спроможних територіальних громад.

В країні останнім часом йдуть дійсно позитивні зміни в напрямку проведення процесу децентралізації (за рахунок саме позитивного європейського досвіду бюджетних реформ), але фактично їх впровадження постійно мають значні дебати та обговорення, не тільки на політичній арені, а й в наукових колах. За визначенням бюджетна децентралізація є перенесення надходження доходів або здійснення витрат грошових коштів на більш низький рівень уряду при збереженні фінансової відповідальності. Саме механізм формування доходів та витрат місцевого самоврядування в

проведенні відповідних реформ має привести до ефективності формування даних громад [4, с. 43].

Питання фінансування суб'єктів господарювання будь-якої форми діяльності тісно пов'язане саме із поняттям його фінансового забезпечення. Тому існуючі трактування даного поняття в сучасній науковій літературі є також різноманітними і більше застосовуються до підприємств. Такі вчені як Опарін В.М., Оспіщев В.І., Юрій С.І., Федосов В.М. зазначають те, що фінансове забезпечення є процесом організації фінансування на основі відповідної системи фінансування, до якої відносять: сомофінансування, кредитування та зовнішнє фінансування. На думку ж іншого науковця Москаль О.І. – фінансове забезпечення є сукупністю економічних відносин, що виникають з приводу пошуку, залучення і ефективного використання фінансових ресурсів та організаційно-управлінських принципів, методів і форм їх впливу на соціально-економічну життєдіяльність, що реалізується через систему фінансування у формах сомофінансування, кредитування і безповоротного фінансування з бюджету». Саме дане визначення більш підходить до забезпечення фінансовими ресурсами таких суб'єктів фінансових відносин як об'єднані територіальні громади.

Процес місцевої децентралізації це складна та глибинна реформа, що перебудовує модель адміністративного управління країною та розподілу державних фінансових ресурсів. Можна сказати, що не всі Європейські країни пройшли даний шлях швидко, безболісно та ефективно для своєї економіки. Зараз дану реформу можна вважати найбільш успішною, тому що завдяки тому що передані повноваження та фінансові ресурси на місця, об'єднані громади можливість самостійно приймати всі рішення та особисто відповідати за їх впровадження. Відповідно до цього зараз і виникає питання щодо дослідження окремих важливих аспектів ефективного існування та розвитку ОТГ за рахунок ефективності формування власних бюджетів, їх використання та менеджменту.

Провівши дослідження думки авторів, пропонуємо наше тлумачення даного визначення, а саме: під фінансовим забезпеченням об'єднаної територіальної громади можна розуміти взаємозв'язок, взаємозалежність та взаємоузгодженість форм, методів, джерел та умов отримання і залучення фінансових ресурсів (державне фінансування та кредитування) у власний грошовий обіг з метою забезпечення ефективної господарської діяльності функціонування та стабільного соціального-економічного розвитку громади.

Практично автономними від державного бюджету стали місцеві бюджети за рахунок проведення фінансової децентралізації в країні за період останніх 5 років. Це дало можливість планувати подальший розвиток громад та отримувати реальні інвестиції для впровадження проектів оновлення застарілої або відсутньої інфраструктури в них. Інфраструктурна субвенція направляється із державного бюджету для того щоб місцеві бюджети мали можливість покращувати якість надання адміністративних послуг, розробляти та впроваджувати проекти щодо ремонту вулиць, доріг і мостів у своїх громадах.

Тому подальший процес реформування місцевих бюджетів України через їх децентралізацію та зміну адміністративно-територіального устрою має забезпечити в подальшому територіальну відповідальність між повноваженнями органів місцевого самоврядування, а також доходами, що будуть йти у їх розпорядження та відповідними їх видатками. Також вони мають посилюватись не через використання тільки адміністративних механізмів, а саме через впровадження ринкових, які мають різні форми і методи їх забезпечення [5, с. 14].

Місцевий бюджет є багато кількісною ланкою національної бюджетної системи, яка, відповідно, є її основною та має важливу роль у процесі перерозподілу отриманого ВВП, фінансуванні публічних послуг, передусім соціальної спрямованості для здійснення безпосереднього ефективного впливу на задоволення потреб населення на місцях. Згідно із законодавчою базою місцеві бюджети об'єднаних територіальних громад є самостійними і

не можуть включатися до складу як державного так і до інших місцевих бюджетів.

Значного свого розвитку на Сумщині реформи децентралізації зазнали саме в 2018 році, і на той час вона була однією із лідерів серед українських центрів регіонального розвитку. На Сумщині з початку 2018 року вже існувало 18 ОТГ і область займала 6 місце саме за кількістю сформованих об'єднаних територіальних громад в регіоні. В 2019 році Сумський регіон налічував вже 142 громади, в 2020 – 298 громад і зараз також стабільно входить до лідерів щодо впровадження та розвитку децентралізації. Саме вже у 2020 році Сумщина зазнає значних змін в своєму територіальному устрою із закінченням реформи децентралізації та проведенням місцевих виборів.

Органам місцевого самоврядування було надано додаткові видаткові повноваження через нові стабільні джерела доходів для їх реалізації: бюджетне фінансування та частини податків, що перейшли у їх повноваження. Таким чином держава фінансово підтримує ОТГ передбачивши їм в державному бюджеті саме субвенції, зокрема на формування та розвиток інфраструктури територій громад, освіти, охорону здоров'я тощо [1, с. 127].

Бюджет об'єднаної територіальної громади розподіляється на загальний та спеціальний фонд, а їх складові частини визначаються виключно бюджетним кодексом. Передача коштів між ними дозволена тільки в межах бюджетних призначень шляхом рішення відповідної ради. Також громади можуть створювати резервний фонд, з якого кошти можуть використовувати громади тільки для здійснення будь-яких непередбачених видатків (що могли бути передбачені під час складання проекту бюджету). Компетенції щодо рішення про їх виділення надані виключно виконавчим органам місцевого самоврядування.

Останнім часом можна визначити позитивну тенденцію до зростання доходної частини бюджету ОТГ, тому що збільшується їх ресурсна база через передачу з державного бюджету плати за надання адміністративних послуг та

державного мита, а також за місцевими бюджетами закріплені 100% податку на майно та землю. Ще вони мають доходи через впровадження збору з роздрібного продажу підакцизних товарів за ставкою 5% від вартості реалізованої продукції, 60% податку на доходи фізичних осіб та передачу ним 25% екологічного податку. Також до бюджету громади спрямовується 100% єдиного податку та 100% податку на прибуток установ комунальної власності [4, с. 20].

Основу фінансового забезпечення місцевого самоврядування ОТГ становлять:

1) фінансові ресурси місцевого бюджету, що складаються із надходжень від місцевих податків та зборів; з коштів, отриманих від приватизації об'єктів комунальної власності самої громади, фінансові ресурси за рахунок проданих земельних ділянок та інших об'єктів комунальної власності; надходження трансфертів з бюджету, у відповідності до українського законодавства; коштів, отриманих від діяльності громади на фінансовому ринку (тобто доходи від розміщених цінних паперів або кредитів); інші доходи;

2) фінансові ресурси тих підприємств, установ та організацій, що є у комунальній власності самої громади, в т.ч. і ті, що знаходяться та функціонують не в межах даної окремої громади;

3) відносяться доходи від корпоративних прав підприємств, установ та організацій, що засновані Радою відповідної громади;

4) а також й інші фінансові ресурси та надходження [2, с. 17].

Умовно доходи бюджетів об'єднаних громад можна поділити на власні (органи місцевого самоврядування отримують на власній території, в основному це податкові та неподаткові доходи) і передані (доходи, що йдуть з державного бюджету на безповоротній основі - міжбюджетні трансферти. В 2019 році до бюджетів 806 об'єднаних територіальних громад України було надходжень в розмірі 39,4 млрд грн., якщо брати в розрахунок на одного мешканця по всіх ОТГ було у сумі 4 737,7 грн. В 266 об'єднаних громадах, а

це є 33% від загальної кількості громад, зазначений показник перевищував середній показник по усім громадам країни. При цьому визначено, що практично незалежними від дотацій були громади - міста обласного значення, де загальна чисельність населення близько 1 891,0 тисяч осіб. В 27 об'єднаних громадах рівень залежності від трансфертів та дотацій становив лише 9,1%, що є найменшим значенням.

Об'єктом нашого дослідження є Нижньосироватська об'єднана територіальна громада, яка вже створена та функціонує 3 роки і до якої входить п'ять сіл: Нижня Сироватка, Старе село, Гірне, Барвінкове, Вишневе. Розглянемо бюджет громади за 2017-2019 роки, що представлений в наступній таблиці 1:

Таблиця 1 – Затверджений бюджет сільської об'єднаної територіальної громади на 2017-2019 рр.

Назва	Роки дослідження			Відхилення 2019 до 2017 (+,-)
	2017	2018	2019	
	тис. грн.	тис. грн.	тис. грн.	
Доходи	31648,6	44005,4	47400,4	15751,8
Видатки	26926,9	41551,5	53611,5	26684,6
Відхилення між доходами і видатками	4721,7	2453,9	-6211,1	-10932,8

*Джерело: складено за даними фінансової звітності ОТГ

Таким чином, протягом дослідженого періоду дохідна частина бюджету Нижньосироватської ОТГ зростає на 15751,8 тис. грн., а видаткова частина відповідно на 26684,6 тис. грн. Разом відхилення між доходами та видатками у 2017 році становить 4721,7 тис. грн., а в 2018 році – 2453,9 тис. грн. В 2019 році перевищення видатків (53611,5 тис.грн) над доходами (47400,4 тис.грн) становило 6211,1 тис.грн.

В 2017 році загальний фонд мав розмір 3784,4 тис. грн.: з них освітня субвенція становила 214,2 тис. грн., медична субвенція - 3,1 тис. грн., субвенція на соціально-економічний розвиток - 192,0 тис. грн., дотація з місцевого бюджету на утримання закладів освіти та охорони здоров'я - 118,3 тис. грн., а сума власних коштів становить 3256,8 тис. грн. У спеціальному

фонді залишок коштів становив 234,4 тис. грн., в тому числі сума бюджету розвитку становила 121,6 тис. грн.

В 2018 році загальний фонд громади складав 6208,4 тис. грн.: з них освітня субвенція становила суму 1778,0 тис. грн., субвенція на соціально-економічний розвиток - 104,9 тис. грн., дотація з державного бюджету на утримання закладів освіти та охорони здоров'я - 44,8 тис. грн., а власні кошти склали 4280,7 тис. грн. У спеціальному фонді залишок коштів становив 237,6 тис. грн., в тому числі сума бюджету розвитку становила 121,6 тис. грн.

В 2019 році загальний фонд громади складав 5562,5 тис. грн., в тому числі на котловому рахунку сума у розмірі 3511,8 тис. грн., надана освітня субвенція у розмірі 1750,3 тис. грн., інші рахунки на суму 300,4 тис. грн., власні кошти становили 4280,7 тис. грн. Залишок коштів по спеціальному фонду був у розмірі 274,6 тис. грн.

Розглянемо наступний рисунок 2:

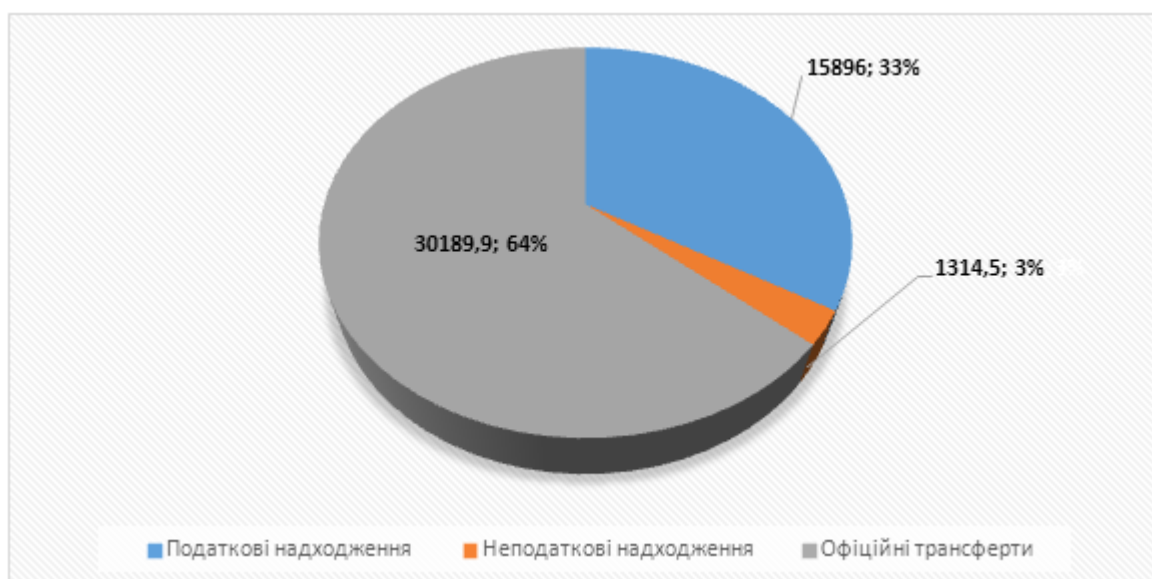

Рисунок 2 – Дохідна частина бюджету Нижньосироватської ОТГ за 2019 рік, тис. грн.*Джерело: власні розрахунки у відповідності до звітності ОТГ

Проведена оцінка виконання бюджету Нижньосироватської ОТГ за досліджений період свідчить про те, що в громаді був значно високий рівень залежності доходів саме від офіційних державних трансфертів. Питома вага

трансфертів у сукупній величині доходів цієї громади коливається за 2017-2019 р.р. в межах 60-80%. Далі є податкові надходження і в середньому це 20-35% від сукупних доходів громади також за період дослідження. А щодо власних неподаткових доходів, то вони становлять лише близько 3-5% від обсягу доходів до бюджету. Протягом періоду дослідження відсутні будь-які доходи від операцій з капіталом.

Міжбюджетне регулювання направлене на перерозподіл фінансових ресурсів між бюджетами всіх ланок бюджетної системи України, для того щоб забезпечити здійснення видатків у відповідності до законодавства. Тому саме цьому методу належить особлива роль у формуванні бюджетної політики та організації бюджетного процесу в країні в цілому та на місцях зокрема [2, с. 112].

Однією із форм реалізації засад міжбюджетного регулювання є міжбюджетні трансферти, до яких відносять кошти, що безоплатно та безповоротно надаються з одного бюджету до іншого, а їх перелік визначено ст. 97 Бюджетного кодексу [1, с.27].

Як було зазначено, що інфраструктурна субвенція може бути одним із важливих інструментів додаткового фінансування та підтримки розвитку місцевих громад. За даними рисунку 3 об'єднані територіальні громади Сумського регіону використали 68,2 млн. грн. субвенції на покращення власної інфраструктури, що була отримана з Державного бюджету у 2019 році:

Рисунок 3 – Розподіл субвенції на розвиток інфраструктури між громадами Сумщини у 2019 році, млн.грн*Джерело: складено за даними [6]

Вона була розподілена між ОТГ, що були створені в області протягом 2015-2019 р.р. В цілому по Україні вона була запланована у сумі 2,1 млрд. грн.

Більш детальний аналіз отриманих міжбюджетних трансфертів до бюджету Нижньосироватської ОТГ за 2017-2019 рр. зображено на рис. 4:

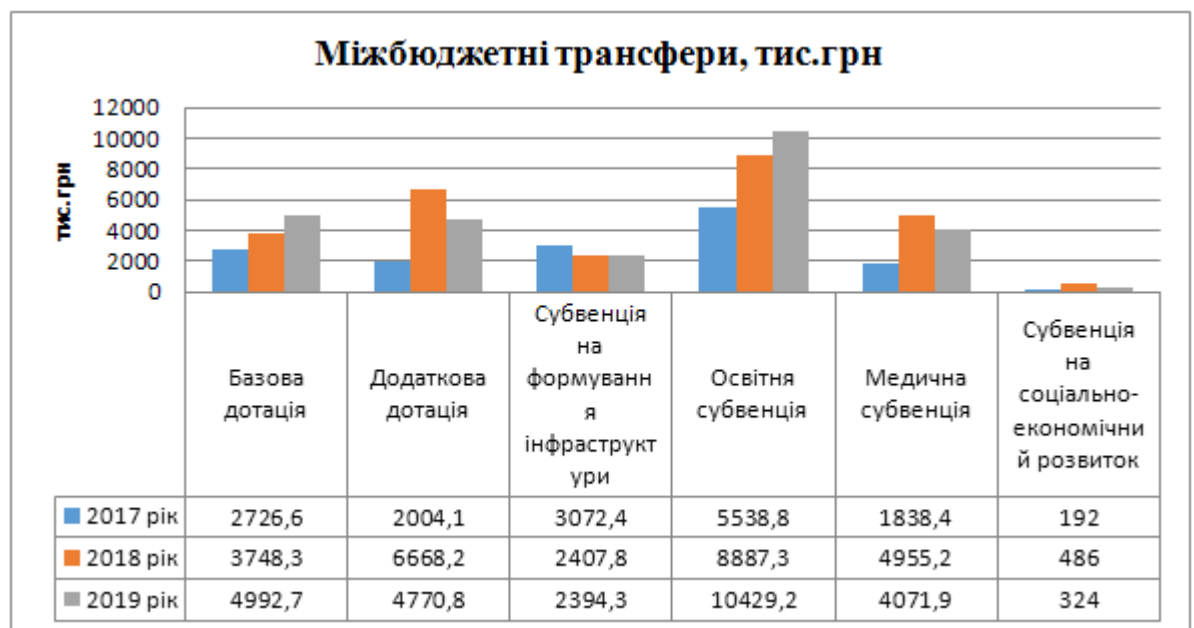

Рисунок 4 – Міжбюджетні трансфери бюджету Нижньосироватської ОТГ за 2017-2019 роки

*Джерело: власні розрахунки у відповідності до звітності ОТГ

З даного рисунку можна зробити висновки про те, що протягом періоду дослідження найбільше надходило до бюджету громади освітньої субвенції: в 2017 році в загальній сумі трансфертів це становило 36,0%, а в 2019 році – майже 39,0%. Субвенція на формування інфраструктури в громаді становила в 2017 році – 20,0%, а в 2019 році – лише 9,0%.

До бюджету Нижньосироватської ОТГ у 2019 році з обласного бюджету крім вищезазначених трансфертів, надійшли:

- субвенція на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами у розмірі 40,1 тис. грн.;
- субвенція на забезпечення якісної, сучасної та доступної загальної середньої освіти «Нова українська школа» - 122,4 тис. грн.;
- субвенція на відшкодування вартості лікарських засобів для лікування окремих захворювань - 29,1 тис. грн.;
- інша субвенція в розмірі 1147,4 тис. грн.

При оцінці фінансового забезпечення громади разом із оцінкою доходної частини її бюджету необхідним є і оцінка формування видатків. Повноваження видатків із бюджетів об'єднаних територіальних громад рівні із повноваженнями стосовно бюджетів міст обласного значення та районів. Планування розрахункових обсягів видатків бюджетів ОТГ відбувається окремо по кожній галузі та враховується їх пріоритетність.

Розглянемо оцінку структури видаткової частини Нижньосироватської ОТГ за 2019 рік за даними рисунку 4:

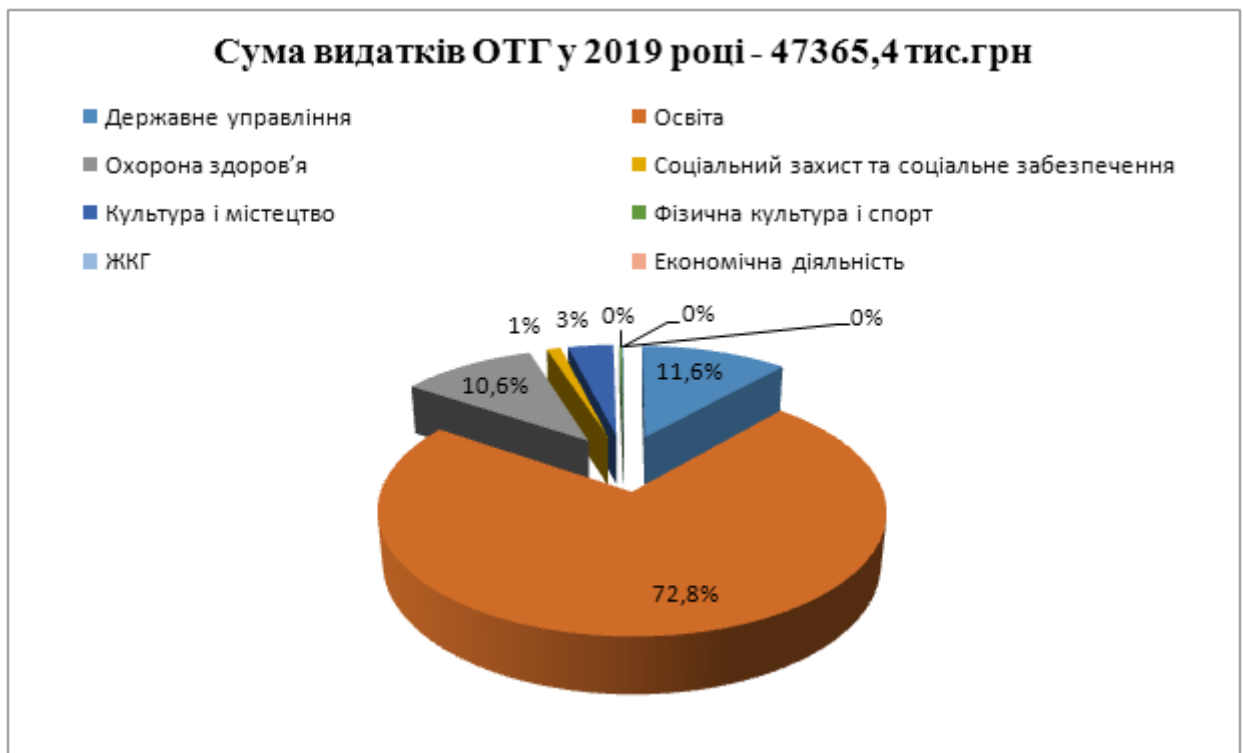

Рисунок 4 – Структура видатків загального фонду бюджету Нижньосироватської ОТГ за 2019 рік, %

*Джерело: власні розрахунки у відповідності до звітності ОТГ

Отже, проаналізувавши дані звітності ОТГ, можемо зробити висновок про те що, протягом досліджуваного періоду 2017-2019 років видаткова частина загального фонду бюджету Нижньосироватської ОТГ збільшилася на 31972,0 тис. грн. Найбільше у структурі видатків громади є видатки на освіту – 34502,4 тис.грн (72,8%), що збільшилися відносно 2017 року майже у три рази. Далі, видатки на державне управління у 2019 році складають 5512,1 тис. грн. (11,6%); видатки на охорону здоров'я – 4997,7 тис. грн. (10,6%); видатки на соціальний захист та соціальне забезпечення 536,5 тис. грн. (1,1%); видатки на культуру і мистецтво 1700,5 тис. грн. (3,6%); практично однакова сума видатків на фізичну культуру і спорт 89,8 тис.грн (0,2%) та видатків на ЖКГ – 26,4 тис.грн (0,1%). Щодо трансфертів у економічну діяльність, то вони були відсутні і в 2017 році, і в 2019 році.

В 2019 році на суму 57,0 млрд.грн. було проведено видатків із загального фонду бюджетів ОТГ України, при цьому середній обсяг видатків по всіх громадах із розрахунку на одного мешканця був у розмірі 6 861,8 грн.

В сучасних умовах проведення реформ децентралізації все ж таки залишається однією із найбільших проблем для об'єднаних громад залишається проблема стосовно оптимізації власних видатків. В громадах існує досить висока питома вага поточних видатків по відношенню до капітальних, особливо це стосується освіти та медицини. Для керівників ОТГ постійним залишається питання продовження роботи з оптимізації видатків: необхідність постійно переглядати структуру видатків, проводити оцінку усіх наявних можливостей скорочення питомої ваги поточних витрат для зростання капітальних та витрат розвитку. Саме останні види витрат можуть в майбутньому призвести до значної економії бюджетних коштів та розвитку громади в цілому.

Важливим також залишаються питання стратегічного управління громадою, що відображається в їх перспективних планах розвитку та дозволять знайти нові додаткові джерела надходжень до власного бюджету, оптимізувати видатки та ефективно розпоряджатися активами громади. Управління місцевими фінансами передбачає сьогодні не лише планування й контроль надходжень до бюджету, раціональний розподіл і використання бюджетних коштів, а й активний пошук різних форм залучення приватного капіталу для розвитку регіонів територіальних громад, урізноманітнення форм ефективного використання об'єктів комунальної власності, що сприятиме розвитку фінансової бази самоврядних територіальних громад в Україні.

Загалом, подальший розвиток Нижньосироватської ОТГ визначений у розробленій Стратегії її розвитку до 2025 року, що полягає у вирішенні спільних проблем всіх мешканців громади та реалізації спільних завдань для її економічного зростання, підвищення конкурентоспроможності, інвестиційної привабливості території ОТГ, а також покращання якості життя та праці через ефективне використання як наявних фінансових ресурсів так і пошуку інвестиційних ресурсів для розвитку більш прибуткового бізнесу громади.

Висновки. Надання органам місцевого самоврядування більш ширших повноважень має на меті активізацію мотиваційного чинника розширення власної фінансової бази за рахунок внутрішніх джерел та запровадження відповідних механізмів акумуляції додаткових фінансових ресурсів до місцевих бюджетів.

На прикладі оцінки ресурсного забезпечення Нижньосироватської ОТГ визначено, що збільшення обсягу фінансових ресурсів у розпорядженні органів місцевого самоврядування сприятиме формуванню більш спроможних територіальних громад, які зможуть профінансувати необхідні видатки за рахунок одержаних доходів. Проведений аналіз видаткової частини сільського бюджету Нижньосироватської ОТГ засвідчив, що з утворенням саме ОТГ структура видатків стає більш оптимальною та забезпечує значне задоволення потреб її мешканців. Також громада має вже самостійно вирішувати усі фінансові питання, навіть й такі як: скільки їй потрібно закладів освіти та охорони здоров'я. Проте, важливим залишається питання, чи здатна громада самостійно їх фінансувати та забезпечувати? На даний момент це можливо тільки за рахунок допомоги від державного бюджету, через бюджетні трансферти, а не виключно тільки із власних джерел і надходжень. Оскільки інфраструктура Нижньосироватської ОТГ є досить застарілою, тоді без підтримки Державного фонду регіонального розвитку та залучення іноземних інвесторів ефективного функціонування самої громади ставиться під великий сумнів. В поточному році громадою розроблено стратегію розвитку до 2025 року, яка дала можливість спрогнозувати можливі варіанти її подальшого розвитку: модернізаційний, інерційний та песимістичний. Визначено, що найбільш оптимальним варіантом її ефективного фінансового зростання та управління є модернізаційний шлях розвитку.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Бюджетний кодекс України. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2456-17> (дата звернення: 20.01.2020)

2. Бондаренко Н. М. Сучасні підходи до сутності доходів і видатків бюджетних установ. Економіка та суспільство. 2017. №8. URL:http://www.economyandsociety.in.ua/journal/8_ukr/119.pdf (дата звернення: 15.01.2020)
3. Васильєва Н. В., Гринчук Н. М., Дерун Т. М., Куйбіда В. С., Ткачук А.Ф. Місцевий бюджет і фінансове забезпечення об'єднаної територіальної громади. Практичний посібник. Київ, 2017. 117 с.
4. Ткачук А. Про бюджет і не тільки. Спеціально для об'єднаних територіальних громад. Київ, 2016. 76 с.
5. Юхименко Л. В. Контроль за виконанням місцевих бюджетів. 2016. URL: <http://www.minjust.gov.ua/0/54> (дата звернення: 20.02.2020)
6. Оцінка фінансових показників бюджетів ОТГ за 2019 рік. URL: <https://decentralization.gov.ua> (дата звернення: 19.03.2020)

REFERENCES:

1. Byudzhetnyy kodeks Ukrayiny (08.07.2010) [Budget Code of Ukraine] Ofitsiyyny sayt Verkhovnoyi Rady Ukrayiny Available at: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2456-17> (in Ukrainian) (accessed 20 January 2020).
2. Bondarenko N.M. (2017) Suchasni pidkhodi do sutnosti dokhodiv i vydatkiv byudzhetnykh ustanov [Just come to the daily income and view budgetary setting] Economy and suspension, no.8. Available at: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/8_ukr/119.pdf. (in Ukrainian) (accessed 15 January 2020).
3. Vasilieva N.V., Grinchuk N.M., Derun T.M., Kuibida V.S., Tkachuk A.F. (2017) [The budget of the state and the financial care of the territorial community] A practical guide. Kyiv, p.117. (in Ukrainian)
4. Tkachuk A., Natalenko N. (2016) [About the budget and more. Especially for united territorial communities] "Legal Status" ICC, p.76 (in Ukrainian)

5. Yukhimenko L.V. (2016) [Control over the implementation of local budgets] Available at: <http://www.minjust.gov.ua/0/54> (in Ukrainian) (accessed 20 February 2020).
6. Otsinka finansovykh pokaznykiv byudzhetyv OTH za 2019 rik (2019) [Estimation of financial indicators of ITC for 2019]. (in Ukrainian) Available at: <https://decentralization.gov.ua> (accessed 19 March 2020).